

PRORAČUN I STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE BIZOVAC

Tica, Sandrina

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:145644>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-28**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Stručni studij

Sandrina Tica

PRORAČUN I STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE BIZOVAC

Završni rad

Osijek, 2021.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Stručni studij

Sandrina Tica

PRORAČUN I STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE BIZOVAC

Završni rad

Kolegij: naziv kolegija: Lokalne financije

JMBAG: 0010016745

e-mail: spiplica@efos.hr

Mentor: izv.prof.dr.sc. Domagoj Karačić

Osijek, 2021.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Professional Study

Sandrina Tica

**BUDGET AND DEVELOPMENT STRATEGY OF BIZOVAC
MUNICIPALITY**

Graduate paper

Osijek, 2021.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni
(navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Sandrina Tica

JMBAG: 0010016745

OIB: 48878896368

e-mail za kontakt: sandrinaticamail.com

Naziv studija: Financijski menadžment

Naslov rada: Proračun i strategija razvoja općine Bizovac

Mentor/mentorica diplomskog rada: izv.prof.dr.sc. Domagoj Karačić

U Osijeku, 22.09.2021 godine

Potpis

Proračun i strategija razvoja općine Bizovac

SAŽETAK

Općina Bizovac je mala općina te je stoga važno racionalno pristupiti planiranju proračuna. Planiranim proračunom potrebno je dosegnuti nivo izdvajanja za javne potrebe u području športa, kulture i socijalne skrbi. Strateški razvoj Općine Bizovac uvjetovan je prirodnim resursima s velikim potencijalom za snažniji i održivi rast, a s druge strane interno i eksterno okruženje sa izazovima koje treba uspješno svladati kako bi se takav rast i ostvario. *Ovim radom se želi prikazati kako općina Bizovac planira i raspodjeljuje svoj proračun te kako to utječe na strategiju razvoja općine Bizovac.*

Ključne riječi: *proračun, strategija, razvoj, općina Bizovac.*

Budget and development strategy of Bizovac municipality

ABSTRACT

The municipality of Bizovac is a small municipality and it is therefore important to approach budget planning rationally. The planned budget needs to reach the level of allocations for public needs in the field of sports, culture and social welfare. The strategic development of the Municipality of Bizovac is conditioned by natural resources with great potential for stronger and sustainable growth, and on the other hand the internal and external environment with challenges that need to be successfully overcome in order to achieve such growth. This paper aims to show how the municipality of Bizovac plans and distributes its budget and how this affects the development strategy of the municipality of Bizovac.

Keywords: *budget, strategy, development, Bizovac municipality.*

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Metodologija rada	2
2.1. Predmet istraživanja	2
2.2. Metode istraživanja	2
2.3 Hipoteze	2
3. Osnovna obilježja općina u Republici Hrvatskoj	3
3.1. Financiranje lokalne i regionalne samouprave	4
4. Povijesni razvoj lokalne općine Bizovac	6
4.1. Položaj i stanovništvo općine Bizovac	8
4.4. Gospodarska razvijenost općine Bizovac	12
4.5. Lokalna uprava i lokalne službe	15
4.6. Komunalna infrastruktura općine Bizovac	16
5. Financiranje općine Bizovac	18
5.1. Proračun općine	18
5.1.1. Vlastiti prihodi	18
5.1.2. Prihodi iz zajedničkih poreza	21
5.1.3. Potpore iz državnog proračuna	22
5.1.4. Drugi izvori financiranja	22
5.2. Struktura prihoda i rashoda u lokalnom proračunu	22
5.3. Zaduživanje lokalne jedinice	24
5.4. Glavni problemi i nedostaci financiranja lokalne jedinice	24
6. Strategija razvoja	26
7. Rasprava	27
6. Zaključak	28
Literatura	29
Popis ilustracija	30

1. Uvod

Budući pravac razvoja Općine Bizovac uvjetovan je dvjema važnim odrednicama: s jedne strane zavidno bogatstvo prirodnih resursa s ogromnim potencijalom za snažniji i održivi rast, a s druge strane interno i eksterno okruženje sa izazovima koje treba uspješno svladati kako bi se takav rast i ostvario. Proračun za svaku narednu proračunsku godinu donosi Općinsko vijeće općine Bizovac, s projekcijama za sljedeće dvije godine. Uz proračun za narednu godinu donosi se odluka o izvršavanju proračuna za tu godinu. Proračunom općine Bizovac omogućuje se financiranje poslova, funkcija i programa koje izvršava odjel općinske uprave, a zbog ostvarivanja javnih potreba i prava građana. Općina Bizovac ima prirodni kapital koji je i dosad pružao mogućnosti za razvoj prvenstveno poljoprivrede, turizma i pratećih gospodarskih djelatnosti.

Kako je Bizovac ruralno područje te je zbog svojih osobitosti dodatno izložen utjecajima iz okoline i zbog toga se nameće i potreba razmatranja novih pravaca razvoja cjelokupne lokalne zajednice utemeljenom na načelima gospodarske, ekološke i društvene održivosti. Upravo zbog te potrebe da se na novonastale izazove odgovara na inovativnije načine, potrebno je uzeti u obzir sve raspoložive resurse i izazove u njihovom korištenju, staviti ih u kontekst regionalnih specifičnosti i globalnih promjena, te u suradnji s ključnim lokalnim dionicima postaviti novu stratešku osnovu razvoja.

Cilj završnog rada je objasniti ustroj i djelovanje lokalne jedinice u Republici Hrvatskoj pri čemu se ističe način financiranja, ustroj te kakvo je trenutno stanje općina i gradova. Glavni cilj rada je objasniti i analizirati financiranje općine Bizovac pri čemu se posebno objašnjavaju prihodi i rashodi općine.

Završni rad sadrži šest dijelova. Prvi dio rada je uvod u kojem se ukratko objašnjava tema rada te se postavljaju ciljevi rada. U okviru uvoda se prikazuje struktura rada. U drugom dijelu rada se objašnjava predmet i metodologija. Treći dio rada donosi pojašnjenje o lokalnim jedinicama u Republici Hrvatskoj. Povijesni razvoj lokalne jedinice Bizovac se objašnjava u četvrtom dijelu rada. Osim povijesnog prikaza u ovom dijelu rada se prikazuje struktura i broj stanovništva, gospodarska razvijenost i lokalna uprava. Peti dio rada analizira financije općine Bizovac. Na kraju rada se u zaključku iznose spoznaje do kojih se došlo tijekom pisanja rada.

2. Metodologija rada

U okviru ovog dijela rada prikazat će se predmet istraživanja te metodologija koja je primijenjena prilikom izrade rada.

2.1. Predmet istraživanja

Predmet završnog rada je „Proračun i strategija razvoja općine Bizovac“. Svakoj manjoj općini poput Bizovca vrlo je važno racionalno i štedljivo trošiti proračunski novac prije svega na vlastitim izdacima općinske uprave. Stoga će se prikazati kako je planiranim proračunom zadržan dosegnuti nivo izdvajanja za javne potrebe u području športa, kulture i socijalne skrbi. Strateški razvoj Općine Bizovac uvjetovan je dvjema važnim odrednicama: s jedne strane zavidno bogatstvo prirodnih resursa s ogromnim potencijalom za snažniji i održivi rast, a s druge strane interno i eksterno okruženje sa izazovima koje treba uspješno svladati kako bi se takav rast i ostvario.

2.2. Metode istraživanja

Prilikom izrade završnog rada korišteni su izvori su znanstvena i stručna literatura te relevantni izvori s interneta u obliku publikacija koje objavljuje Općina Bizovac. Kako bi se što kvalitetnije provela analiza u teorijskom dijelu koristiti će se metode analize, metoda sinteze, metoda klasifikacije, metoda komparacije, metoda indukcije i metoda dedukcije.

- Metoda sinteze i analize radi definiranja osnovnih pojmova, kao i njihovog raščlanjivanja.
- Metoda indukcije i metoda dedukcije radi donošenja zaključaka i tvrdnji.
- Metoda kompilacije radi postavljanja već dokazanih zaključaka drugih autora.
- Metoda komparacije sa svrhom lakšeg objašnjavanja određenih činjenica i pojava.

U Empirijskom dijelu rada prikazati će se tablično proračun Općine Bizovac.

2.3 Hipoteze

Sukladno iznesenom predmetu rada postaviti će se hipoteze.

H1: Općina Bizovac planiranim proračunskim sredstvima utječe na razvitak općine.

H2: Na razvoj općine Bizovac veliki utjecaj imaju prirodni resursi s potencijalom za snažniji i održivi razvoj.

3. Osnovna obilježja općina u Republici Hrvatskoj

Prema mišljenju ovog autora „Republika Hrvatska je teritorijalno podijeljena na lokalne samouprave (Koprić, 2010;372). Prema podacima sa stranice Ministarstva pravosuđa i uprave (2021) „ustrojeno 555 jedinica lokalne samouprave, od čega je 428 općina i 127 gradova te 20 jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno županija. Grad Zagreb, kao glavni grad Republike Hrvatske, ima poseban status grada i županije, tako da je u Republici Hrvatskoj sveukupno 576 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave“.

Ustavom Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14) „zajamčeno je pravo na lokalnu i regionalnu samoupravu, a ogleda se ponajprije u pravu na samostalno obavljanje poslova lokalnog značaja, samostalno uređenje unutarnjeg ustrojstva i organizacije lokalnih jedinica, samostalno uređenje djelokruga tijela lokalnih jedinica, neposredan izbor članova predstavničkih i izvršnih tijela lokalnih jedinica, vlastite prihode i samostalno raspolaganje vlastitim prihodima“.

Prema stranici Hrvatske zajednice općina (2021) „hrvatski sustav lokalne samouprave zasniva se na načelu autonomije vlasti (isključivom pravu lokalne jedinice da upravlja sama sobom na temelju propisa koje donosi samostalno) i načelu supsidijarnosti (donošenje i izvršavanje odluka prepušta se razini koja je najbliža građanima)“.

Hrvatska zajednica općina (2021) ukazuje kako svaka općina, odnosno gradovi i županije imaju svoje predstavničko tijelo. Koliko će imati članova svako predstavničko tijelo ovisi o broju stanovnika koje ima lokalna jedinica. Izvršno tijelo čine općinski načelnik, gradonačelnik i župan. „Članovi predstavničkih tijela i izvršna tijela biraju se izravno na mandat od 4 godine. Općina, grad i županija imaju i upravna tijela: upravne odjele i službe. U lokalnim jedinicama do 3.000 stanovnika ustrojava se jedinstveni upravni odjel, a u lokalnim jedinicama koje imaju iznad 3.000 stanovnika mogu se osnovati i specijalizirani upravni odjeli.“

3.1. Financiranje lokalne i regionalne samouprave

Prema Zakonu o financiranju jedinica lokalne samouprave (NN 127/17, 138/20) „lokalna i regionalna samouprava financira se prihodima iz vlastitih izvora (prihoda od imovine, poreza, novčanih kazni, upravnih pristojbi i dr.), zajedničkih prihoda, pomoći, primitaka od financijske imovine i zaduživanja. Vlastiti porezi općina i gradova su prirez porezu na dohodak, porez na potrošnju, porez na kuće za odmor, porez na tvrtku ili naziv i porez na korištenje javnih površina. Vlastiti porezi županija i Grada Zagreba su porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna i motorna vozila, porez na plovila i porez na automate za zabavne igre. Zajednički porezi su porez na dohodak (koji se dijeli između županije i općina i gradova) i porez na promet nekretnina (koji se dijeli između države i lokalne samouprave)“.

Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20) utvrđuje je pravo jedinica lokalne i regionalne samouprave da mogu osnovati vlastite udruge zbog promicanja i ostvarivanja zajedničkih interesa. Tako u Republici Hrvatskoj djeluju Udruge gradova, Hrvatska zajednica općina i Hrvatska zajednica županija.

Što se tiče prosječnog broja stanovnika u hrvatskim općinama, prema podacima Državnog zavoda za statistiku (2011) „manje ih je od 3.000. Na području općina živi 30% stanovnika Hrvatske. Najmanja je općina Civljane s 239, a najveća općina Viškovo s 14.445 stanovnika (omjer 1:60). Samo šest općina ima više od 10.000 stanovnika, 47 ih ima između 5.001 i 10.000 stanovnika, 339 između 1.001 i 5.000, a njih 36 je ispod 1.000 stanovnika. Sve općine imaju udio od 1% u BDP-u Hrvatske (sve županije, općine i gradovi zajedno imaju 6,4%)“.

Državnog zavoda za statistiku (2011) ističe da „sve općine 428 općina sudjeluju s 15,6% u ukupnim prihodima teritorijalne samouprave(sve općine, gradovi i županije). Između 20% i 25% prihoda općine dobivaju od države kao pomoć. Općine su u depopulaciji, a samo u zadnjih deset godina izgubile su 80.285 stanovnika“.

Svaka općina tako treba imati svog načelnika i zamjenika načelnika. Na izborima se bira i općinsko vijeće koje ima 7 kod broja stanovnika do 500 ili lak 17 vijećnika ukoliko je broj stanovnika u općini preko 10.000. Općina može imati mjesni odbor kao oblik sudjelovanja građana. Broj gradova u republici Hrvatskoj je povećan od 1993. godine kada je iznosio 69 na 128. Što se tiče prosjeka stanovništva po gradovima on iznosi 17.260, gdje se također bilježi smanjenje za 10.863 u odnosu na 1993. godinu. U gradovima živi 70% ukupnog stanovništva..

4. Povijesni razvoj lokalne općine Bizovac

Prema stranici općine Bizovac (2021) od davnih povijesti pa sve do početka 20.stoljeća, i krčenjem šuma kao i isušivanjem postojećih močvarnih područja mijenjao sastav života stanovnika Bizovca i okolice. Obrada zemlje te uzgoj životinja je bila sekundarna djelatnost u ovim krajevima.

Također, navodi se na stranici općine Bizovac (2021) da su naselja građena na povišenim gredama, prirodnoj šumskoj čistini, uz rubove močvare i šume. Kontakti među takvim naseljenim područjima su bili slabi pri čemu su kontakti s civilizacijom bili rijetki, i svodili su se na ubiranje poreza ili sudjelovanjem u ratovima koji su bili prisilni. „Najstariji nalazi datiraju iz Samatovaca i Željkovca pokraj Ladimirevaca, te iz Brođanaca i Novaka Bizovačkih potječu iz mlađeg kamenog doba i stari su približno 8000.godina“.

Tehnološki razvoj ovog područja bio je vrlo spor. „Današnja mjesta Bizovac, Habjanovci i Brođanci su planski izgrađeni kao i nastanjeni u drugoj polovici 19.stoljeća. „Ruševine srednjovjekovnih utvrđenih objekata omogućile su pridošlicama za vrijeme osmanlijske vlasti, koji su bizovački atar osnažili koncem 17.i u 18.stoljeću, obilje građevnoga materijala. U jednoj staroj crkvenoj knjizi stoji zapis da se naseljavanje današnjeg Bizovca izvršilo u razdoblju između 1752. i 1755. godine prisilnim preseljenjem stanovništva s okolnih salaša, koji su se nalazili na mjestima istoimenih njiva današnjeg bizovačkog atara“ (Općina Bizovac 2021).

Četrdesetih godina 18. stoljeća je valpovačko vlastelinstvo osnovalo poreznu općinu Bizovac koja se nalazila unutar Petrijevačkoga distrikta, što je bila najniža jedinica županijske vlasti. Bizovac je imao formiranu upravnu strukturu, gdje se nalazio knez i njegovi pomoćnici-stražari i poljari, koji su morali položiti prisegu. Također postojao je i administrator, kojeg je upućivalo Vlastelinstvo.

Nekadašnje međe porezne općine Bizovac i danas se poklapaju s međama općine Bizovac. Politička općina Bizovac je osnovana 1831. godine imala je upravne ovlasti, prikupljala je poreze koja je osim prikupljanja poreza imala upravne ovlasti, a područje sudstva, vjerska pitanja i infrastruktura držali vlastelini. Ovlasti nad općinama držala je županijska skupština. Nakon propasti feudalizma u općinu Bizovac dolaze njemački službenici, takozvane Bachove husare, koji su bili zaduženi za tranziciju općine iz feudalizma u kapitalizam. U razdoblju od druge polovice 19. st. do početka Drugog svjetskog rata rukovodstvo bizovačke općine je brinulo o infrastrukturi.

Bizovac je u to vrijeme imao sud, bikare, školstvo se razvijalo, ceste si izgrađene, kopani su kanali, također radilo se na isušivanju močvara. Planski se naseljavalo te su osnovana nova naselja, dok su postojeća značajno napredovala i razvijala se. Obradivala se zemlja, nije se preživljavanje zasnivalo isključivo na prikupljanju plodova. Stanovnici su se bavili uzgojem gusaka i pataka, jaja, perja i mesa posebno u Habjanovcima i Brođancima u kojima je donedavno bilo močvara.

Također, stranice općine Bizovac (2021) navode da se uzgoj goveda poprimio neslućene razmjere. Nažalost bizovački stanovnici loše su prošli tijekom Drugog svjetskog rata kada su sluge totalitarnih režima, nacističkog i socijalističkoga od 1945. Do 1990. Kada je gospodarski rast stao kao i društveni razvoj. Po svršetku rata u odmazdi su nastradali svi bizovački Nijemci, a bizovački kraj tada je priključen upravnoj ovlasti Valpova. Tek ustrojem Republike Hrvatske 1993. godine Općina Bizovac je obnovljena ustrojena.

4.1. Položaj i stanovništvo općine Bizovac

Prema podacima iz Općinskog glasnika (2021) općina Bizovac prostire se na površini od 10 062 km². Općina Bizovac smještena je u središtu Osječko-baranjske županije. Općina Bizovac graniči na sjeveru s Gradom Valpovom, zatim na istoku s općinom Petrijevci, a s Općinom Koška i Općinom Podgorač na zapadu, s južne strane se nalazi te Općine Čepin.

„Općina Bizovac se prostire na površini 100,64 km² i obuhvaća 8 naselja: Bizovac, Brođanci, Cerovac, Cret Bizovački, Habjanovci, Novaki Bizovački, Samatovci i Selci. Općinsko središte Bizovac je udaljeno 18 km od Osijeka, 9 km od Grada Valpova i 30 km od Grada Našica. Istočnim dijelom uz samu granicu općine prolazi međunarodni cestovni pravac koridor C-V. Slika 1. prikazuje lokaciju Općine Bizovac“ (Općinski glasnik, 2021).

Slika 1. Općina Bizovac

Izvor: Općinski glasnik, Službeno glasilo općine Bizovac, br. 4. 2013., str. 1021.

Prema Općinskom glasniku (2021) „područje Općine Bizovac zauzima dio šireg područja Istočne Hrvatske koji reljefno pripada sjeveroistočnom, pretežito nizinskom, ravničarskom dijelu geografske cjeline“. Na izgled današnjeg reljefa značajnu ulogu imaju riječni tokovi Dunav, Drava i Sava kao i njihovi pripadajući pritoci. U ovom području veliku ulogu imaju akumulacijske nizine nadmorske visine 90-100m i jednoličnim i geološki mladim reljefom

Prema Državnom zavodu za statistiku (2011) i zadnjem popisu stanovništva općina Bizovac broji 4.507 stanovnika od čega 49% muškaraca i 51% žena¹. Najveće naselje u općini je Bizovac sa 2.043 stanovnika, dok su najmanje Selci sa svega 13 stanovnika prema zadnjem popisu stanovništva.

Tablica 1. Broj stanovnika i broj domaćinstava u općini Bizovac

r.br.	Naselje	Broj stanovnika	Broj domaćinstava
1.	Bizovac	2.043	707
2.	Brođanci	547	213
3.	Cerovac	24	9
4.	Cret Bizovački	604	194
5.	Habjanovci	460	187
6.	Novaki Bizovački	203	72
7.	Samatovci	613	192
8.	Selci	13	7
	UKUPNO	4.507	1.578

Izvor: Općina Bizovac (2021).

Prema popisu stanovništva Republike Hrvatske iz 2011. godine u općini Bizovac živi 4507 stanovnika, a prema spolu živi 2194 muškaraca i 2313 žena.

¹Državni zavod za statistiku, dostupno na: [http://www.dzs.hr/\(06.02.2016\)](http://www.dzs.hr/(06.02.2016))

Tablica 2. Broja stanovnika po naseljima prema popisu stanovništva iz 2011.

Naselje	Broj stanovnika	Postotak %
Bizovac	2.043	45,3%
Brođanci	547	12,1%
Cerovac	24	0,5%
Cret Bizovački	604	13,4%
Habjanovci	460	10,2%
Novaki		4,5%
Bizovački	203	
Samatovci	613	13,6%
Selci	13	0,3%
Ukupno:	4.507	100%

Izvor: Državni zavod za statistiku (2011)

Što se tiče radno sposobnog stanovništva, ono u cjelokupnoj strukturi čini 67%. Indeks starenja (udio osoba starijih od 60 godina u odnosu na osobe do 19 godina starosti) veći od 40% ukazuje na proces starenja stanovništva, a on u Općini Bizovac iznosi 119,1%. Koeficijent starosti (postotni udio osoba starijih od 60 godina u ukupnom stanovništvu) od 24,5% potkrepljuje istu demografsku sliku, jer se već 12% smatra kritičnom točkom. Iako takva situacija odgovara prosjeku na državnoj razini (indeks starenja Republike Hrvatske je 115, dok je koeficijent starosti 24,1) neosporno je da konstantno smanjenje nataliteta i povećanje udjela starijeg stanovništva ima nepovoljni utjecaj na gospodarstvo, stanje na tržištu rada ali i cjelokupni život općine. Prema podacima o broju stanovnika prikupljenima na zadnja tri popisa stanovništva uočava konstantna depopulacija u svim naseljima općine osim u Samatovcima (Tablica 3.).

Tablica 3. Broj stanovnika po naseljima u razdoblju 1991.-2011.

Naselje	Popis 1991.	Popis 2001.	Popis 2011.
Bizovac	2.235	2.234	2.043
Brodanci	668	631	547
Cerovac	42	35	24
Cret Bizovački	716	631	604
Habjanovci	590	547	460
Novaki			
Bizovački	225	211	203
Samatovci	568	601	613
Selci	29	23	13
Ukupno:	5.073	4.979	4.507

Izvor: Državni zavod za statistiku (2011)

U pogledu nacionalne strukture, prema Državnom zavodu za statistiku (2011) Hrvati čine 97,76% stanovništva općine, srpska nacionalna manjina 1,09%, dok je pojedinačni udio ostalih nacionalnih manjina (Mađari, Nijemci, Bošnjaci, Slovaci, Slovenci, Albanci, Talijani, Crnogorci, Makedonci, Rumunji i ostali) ispod 1%. U pogledu vjeroispovijesti, 96,41% je katolika, 1,53% pravoslavaca, 0,40% protestanata i ostalih kršćana, muslimana 0,13% dok ostalih (agnostika, skeptika, ateista, neizjašnjenih i nepoznatih) ima 1,53%.²

²Državni zavod za statistiku, dostupno na: <https://www.dzs.hr/>, (12.09.2021)

4.4. Gospodarska razvijenost općine Bizovac

Na stranicama Općine Bizovac (2021) navodi se kako ukupna površina Općine (10.062 ha) najveći udio ima poljoprivredna površina na 7.571ha, odnosno udio od 75,2% u ukupnoj površini Općine. Šume i šumsko zemljište s udjelom od 1.476 ha jesu na drugom mjestu prema zastupljenosti. Treća skupina prema zastupljenosti je neplodno tlo skupa sa vodotocima i kanalima, čiji udio iznosi 10,0%, i površinom od 1.002ha.

Tablica 4. Poljoprivredno zemljište

VRSTE ZEMLJIŠTA	POVRŠINA u ha
oranice i vrtovi	7237
voćnjaci	40
vinogradi	0
livade	60
pašnjaci	235
tršćaci i bare	12
šumsko zemljište	1476
neplodno zemljište	1004
UKUPNO:	10064

Izvor: Općina Bizovac (2021)

Također, stranice Općine (2021) „navodi kako prema istraživanja pogodnosti tla za obradu na području općine Bizovac prevlada tlo 3, 4 i 5 klase. Ured za katastar i geodetske poslove Osječko-baranjske županije navodi da općina Bizovac ima poljoprivrednih i šumskih površina u udjelu od 10 064ha zemljišta. Donesen je Program raspolaganja poljoprivrednim zemljištem na područje Općine Bizovac čime je obuhvaćeno je ukupno 4347,9457ha državnog poljoprivrednog zemljišta.

Tablica 5. Državno poljoprivredno zemljište

Namjena	Površina ha
povrat	250,0207
prodaja	1.684,9830
koncesija	2.077,9137
zakup	179,6062
prostorni plan	164,4221
UKUPNO	4347,9457

Izvor: Općina Bizovac (2021).

Što se tiče prodaje donesenim Programom raspolaganja provedena su tri kruga javnog natječaja kako bi se prodala državna poljoprivredna zemljišta. Pri čemu se dva kruga zatvorena, a u tijeku je dobivanje suglasnosti za ponovljenu odluku iz trećeg kruga natječaja. Prodano je 1.576,6627ha, a zaključeno je 55 kupoprodajnih ugovora, 57 kupaca je kupilo državno poljoprivredno zemljište (Općina Bizovac, 2021).

„Po pitanju zakupa proveden je jedan krug javnog natječaja za zakup državnog poljoprivrednog zemljišta pri čemu je dano u zakup 189,4002ha i zaključeno 8 ugovora o zakupu“ (Općina Bizovac, 2021). „Ugovorom o prioritetnoj koncesiji s tvrtkom PPK Valpovo d.d. pri čemu je dano tvrtki PPK Valpovo d.d. na korištenje 2.077,9137 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta. Rok koncesije iznosi 30 godina.“ (Općina Bizovac, 2021).

Područje općine Bizovac bogato je mineralnim sirovinama: energetske (nafta)geotermalnih (termalnih i termo mineralnih), te opekarske gline. Na području općine Bizovac otkrivene su zalihe nafte u količinama koje su podobne za eksploataciju. U ovom području je bušen i horizont geotermalne vode u količini koja je također eksploatibilna (Općina Bizovac, 2021).

„Na području općine Bizovac evidentirano je 10 tvrtki gospodarskih jedinica u kojima je zaposleno 369 radnika“. Također su registrirana 32 obrta sa 113 zaposlenih. Najzastupljenije

su 4 djelatnosti: poljoprivreda, prerađivačka industrija, trgovina na veliko i malo te hoteli i restorani (Općina Bizovac, 2021).

Jedan od najvažnijih nositelja turističko-ugostiteljske djelatnosti jesu Bizovačke toplice, koje su se razvijale u pravcu turističkog (kupališnog i rekreacijskog centra) te zdravstveno-lječilišnog. Također, razvijen je pravac dijagnostičko-terapeuskog, rehabilitacijskog centra, kroz dodatne sadržaje i različite mogućnosti korištenja prirodnih resursa.

4.5. Lokalna uprava i lokalne službe

Stranice Općine Bizovac (2021) navode kako je „općina Bizovac jedinica lokalne samouprave koja obuhvaća naselja: Bizovac, Brođanci, Cerovac, Cret Bizovački, Habjanovci, Novaki Bizovački, Samatovci i Selci. Općina Bizovac je samostalna u odlučivanju u poslovima iz samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom, te podliježe samo nadzoru zakonitosti rada i akata tijela Općine“. Općina Bizovac što se tiče samoupravnog djelokruga izvršava poslove koji su lokalnog značaja pri čemu se ostvaruju prava građana, a nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima, to su slijedeći poslovi:

- „uređenje naselja i stanovanje,
- prostorno i urbanističko planiranje,
- komunalno gospodarstvo,
- brigu o djeci,
- socijalnu skrb,
- primarnu zdravstvenu zaštitu,
- odgoj i osnovno obrazovanje,
- odgoj i obrazovanje,
- kulturu, tjelesnu kulturu i šport,
- zaštitu potrošača,
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- protupožarnu zaštitu i civilnu zaštitu,
- promet na svom području,
- održavanje javnih cesta,
- ostale poslove sukladno posebnim zakonima“ (Općina Bizovac).

„Tijelo Općine Bizovac čine Općinsko vijeće i Općinski načelnik. Općinsko vijeće je predstavničko tijelo građana i tijelo lokalne samouprave. Ono je zaduženo za donošenje odluka i akata u okviru prava i dužnosti Općine, te uključuje i druge poslove koji su u skladu sa Ustavom. Općinski načelnik zastupa Općinu Bizovac i nositelj je izvršne vlasti“ (Općina Bizovac, 2021)

Mjesni odbori se osnivaju na području općine Bizovac kao određeni oblici mjesne samouprave. Njihov rad omogućuje ostvarivanje neposrednog sudjelovanja građana u odlučivanju o lokalnim poslovima. „Mjesni odbor se osniva za naselja ili može biti uključeno više povezanih manjih naselja ili dijelova naselja (Općina Bizovac, 2021).

Tablica 6. prikazuje izgrađenu komunalnu infrastrukturu na području Općine Bizovac koja zauzima površinu od 108.252 m.

Tablica 6. Komunalna infrastruktura općine Bizovac

Matični broj	ASELJE	VODA	PLIN	UKUPNO
3140	BIZOVAC	12.000	12.000	24.000
6378	BROĐANCI	6.521	6.521	13.042
8362	CRET BIZOVAČKI	4.102	4.102	8.204
23183	HABJANOVCI	5.285	5.285	10.570
43494	NOVAKI BIZOVAČKI	1.095	1.095	2.190
56405	SAMATOVCI	3.996	3.996	7.992
	MJESNA MREŽA	32.999	32.999	65.998
	MAGISTRALNI VOD	21.127	21.127	42.254
	SVEUKUPNO	54.126	54.126	108.252

Izvor:Državni zavod za statistiku (2011).

4.6. Komunalna infrastruktura općine Bizovac

Prema Strategiji razvoja općine Bizovac (2015) općina Bizovac je što se tiče prometne infrastrukture pokrivena s 85,98 km prometnica, od čega je 55,42 km državnih, županijskih i lokalnih cesta. Najznačajnija prometnica za općinu je državna cesta D2, koja je povezana s

mrežom županijskih i lokalnih cesta te željeznička pruga Dalj-Varaždin. Problem prometne infrastrukture je to što dio lokalnih cesta nije dobro uređen jer je neasfaltiran.

Što se tiče infrastrukture telekomunikacija općine Bizovac pripada pristupnom području Osijeka, a telekomunikacijska se mreža na prostoru cijele županije smatra dobro razvijenom. Električna energija, opskrba kućanstava, poslovnih subjekata i javna rasvjetna tijela osigurani su iz državne elektroenergetske mreže jer na području općine nema postrojenja za proizvodnju električne energije (Strategiji razvoja općine Bizovac, 2015).

U pogledu javne rasvjete od 2015. godine napravljena je u Brođancima, Habjanovcima i Novakima. Društvena infrastruktura se nalazi u Bizovcu. Od sportskih objekata sva naselja osim Selaca i Cerovca imaju nogometna igrališta. Sportska dvorana se nalazi u Bizovcu, a postoje još malonogometna, košarkaška, rukometna, odbojkaška, teniska i boćarska igrališta i smještena su uglavnom u Bizovcu, a streljana u Brođancima. Komunalni otpad nije u nadležnosti općine nego se za odvoz otpada plaća tvrtki Urbanizam Valpovo. Otpad je potrebno sortirati.

5. Financiranje općine Bizovac

U okviru ovog dijela rada objasniti će se proračun općine Bizovac. Prikazati će se prihodi i rashodi općine te se zaduživanja. Posebno se ističu glavni problemi financiranja općine Bizovac.

5.1. Proračun općine

Proračun općine razmatra se kroz razdoblje od 2020-2022. godine. Slika 2. prikazuje projekciju proračuna općine Bizovac za 2020. godinu te projekciju za 2021. i 2021. godinu.

Tablica 7. Proračun općine Bizovac za razdoblje 2020-2022.

A PRIHODI I RASHODI	PRIJEDLOG PLANA ZA 2021.	PROJEKCIJA PLANA ZA 2022.	PROJEKCIJA PLANA ZA 2023.
PRIHODI UKUPNO	30.221.815,40	22.997.558,00	23.394.033,00
Prihodi od poslovanja	30.114.065,40	22.890.408,00	23.294.033,00
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	107.750,00	107.150,00	100.000,00
RASHODI UKUPNO	30.221.815,40	22.997.558,00	23.394.033,00
Rashodi poslovanja	10.381.085,91	10.394.558,00	10.741.033,00
Rashodi za nefinancijsku imovinu	19.840.729,49	12.603.000,00	12.653.000,00

Proračun općine Bizovac (2021).

Proračun Općine Bizovac izrađen je sukladno Zakonu o proračunu (NN 87/08, 136/12, 15/15) kao i pratećim podzakonskim aktima i to: Pravilnik o proračunskom računovodstvu i proračunskom planu (NN 124/14, 115/15, 87/16 3/18), Pravilniku o proračunskom klasifikacijama (NN 26/10 i 120/13) i drugim posebnim zakonima. U nastavku rada se detaljnije obrazlažu prihodi i rashodi općine Bizovac te problemi s kojima se susreće općina.

5.1.1. Vlastiti prihodi

Prema podacima iz Proračuna općine Bizovac (2021) slika 3. prikazuje ukupne prihode Općine Bizovac gdje se vidi da najveći prihod općina ima od potpora iz državnog proračuna u iznosu od 18.546,713,40 kn. Prihodi od poreza zauzimaju udio od 8.860,000,00 u što je uključen porez i prirez na dohodak, porez na imovinu i porez na robu i usluge. Prihod od imovine iznosi 1.322.312,00 kn. zatim slijedi prihod po posebnim propisima u iznosu od 1.370.040,00 koji sa drži upravne i administrativne pristojbe, prihod po posebnim propisima i komunalni doprinosi i naknade. Najmanje prihode općina ima od Kazni i upravnih mjera u iznosu od 15.000,00 u koji ulaze upravne pristojbe od kazne i ostali prihodi.

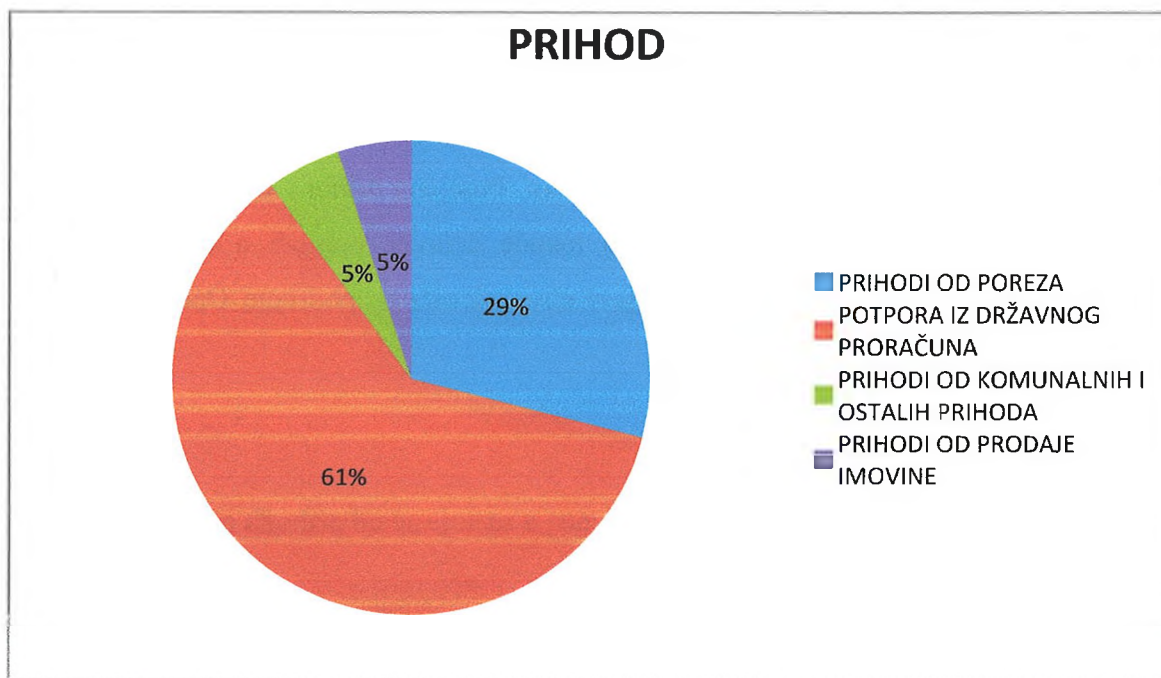
Tablica 8. Prikaz računa prihoda i rashoda

A. RAČUN PRIHODA I RASHODA						
Broj konta	Vrsta prihoda/rashoda	Izvršenje Proračuna za 2019.	Proračun Općine Bizovac za 2020.	Prijedlog plana za 2021.	Projekcija plana za 2022.	Projekcija plana za 2023.
1	2	3	4	5	6	7
	UKUPNO PRIHODI	13.768.549,22	22.903.986,99	30.221.815,40	18.454.896,00	18.648.500,00
	RAZRED 6 - PRIHODI POSLOVANJA	12.986.067,85	19.827.786,99	30.114.065,40	18.343.696,00	18.548.500,00
61	PRIHODI OD POREZA	8.221.373,74	7.861.746,26	8.860.000,00	8.500.000,00	8.700.000,00
611	Porez i prirez na dohodak	7.805.118,93	7.486.746,26	8.500.000,00		
613	Porezi na imovinu	347.183,10	300.000,00	300.000,00		
614	Porezi na robu i usluge	69.071,71	75.000,00	60.000,00		
63	POMOĆI IZ INOZEMSTVA I OD SUBJEKATA UNUTAR OPĆEG PRORAČUNA	2.150.347,23	9.060.485,73	18.546.713,00	7.238.696,00	7.143.500,00
633	Pomoći iz proračuna	326.271,63	1.298.080,48	2.284.000,00		
634	Tekuće pomoći od HZMO, HZZ	0,00	0,00	0,00		
638	Pomoći iz državnog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava	1.824.075,60	7.762.405,25	16.262.713,40		
64	PRIHODI OD IMOVINE	1.433.524,58	1.307.835,00	1.322.612,00	1.350.000,00	1.400.000,00
641	Prihodi od financijske imovine (kamate)	15.109,99	46.020,00	10.020,00		
642	Prihodi od nefinancijske imovine	1.418.416,59	1.291.215,00	1.312.292,00		
65	PRIHODI OD ADMINISTRATIVNIH PRISTOJBI, PRISTOJBI PO POSEBNIM PROPISIMA	1.146.043,75	1.591.720,00	1.370.040,00	1.250.000,00	1.300.000,00
651	Upravne i administrativne pristojbe	23.479,50	30.800,00	16.000,00		
652	Prihodi po posebnim propisima	330.506,01	730.920,00	504.040,00		
653	Komunalni doprinosi i naknade	792.058,24	830.000,00	850.000,00		
68	KAZNE, UPRAVNE MJERE I OSTALI PRIHODI	34.778,55	6.000,00	15.000,00	5.000,00	5.000,00
681	Kazne i upravne mjere	24.186,56	5.000,00	5.000,00		
683	Ostali prihodi	10.591,99	1.000,00	10.000,00		
	RAZRED 7 - PRIHODI OD PRODAJE NEFINAN. IMOVINE	782.481,37	3.076.200,00	107.750,00	111.200,00	100.000,00
71	PRIHODI OD PRODAJE NEPROIZV. DUGOTRAJNE IMOVINE	781.268,86	650.000,00	107.750,00	110.000,00	100.000,00
711	Prihodi od prodaje materijalne imovine - prirodnih bogatstava	781.268,86	650.000,00	407.750,00		
72	PRIHODI OD PRODAJE PROIZVEDENE DUGOTR. IMOVINE	1.212,51	2.426.200,00	600,00	1.200,00	0,00
721	Prihodi od prodaje građevinskih objekata	1.212,51	2.171.200,00	600,00		
723	Prihodi od prodaje prijevoznih sredstava	0,00	255.000,00	0,00		

Broj konta	Vrsta prihoda/rashoda	Izvršenje 2019.	Proračun za 2020.	Prijedlog plana za 2021.	Projekcija plana za 2022.	Projekcija plana za 2023.
1	2	3	4	5	6	7
	UKUPNO RASHODI	14.705.859,00	22.609.443,53	30.221.515,40	22.997.558,00	23.394.033,00
	RAZRED 3 - RASHODI POSLOVANJA	10.058.321,27	11.367.430,29	10.381.085,91	10.394.558,00	10.741.033,00
51	RASHODI ZA ZAPOSLENE	2.434.300,52	2.907.022,00	1.371.407,00	1.566.725,00	1.620.000,00
311	Plaće	2.004.464,00	2.403.967,00	1.029.885,00	46.800,00	
312	Ostali rashodi za zaposlene	99.100,00	106.400,00	171.600,00	6.475,00	
313	Doprinosi na plaće	330.736,52	396.655,00	169.922,00		
32	MATERIJALNI RASHODI	4.885.166,01	3.789.833,29	4.555.979,00	4.511.833,00	4.540.033,00
321	Naknade troškova zaposlenima	215.335,51	74.408,00	22.408,00	5.200,00	
322	Rashodi za materijal i energiju	716.485,75	600.900,00	584.400,00	3.000,00	
323	Rashodi za usluge	3.514.797,38	2.728.945,00	3.284.671,00	20.000,00	
324	Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	16.088,43	1.000,00	1.000,00		
329	Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	422.448,94	404.580,29	663.500,00		
34	FINANCIJSKI RASHODI	14.284,46	14.500,00	15.199,91	20.000,00	20.000,00
343	Ostali financijski rashodi	14.284,46	14.500,00	15.199,91		
35	SUBVENCije	79.156,56	220.000,00	220.000,00	255.000,00	260.000,00
351	Subvencije trgovačkim društvima u javnom sektoru	77.500,00	70.000,00	70.000,00	5.000,00	
352	Subvencije trgovačkim društvima, poljop. i obrtnicima izvan jav. sektora	1.656,56	150.000,00	150.000,00		
36	POMOĆI DANE U INOZ. I UNUTAR OPĆE DRŽAVE	744.962,36	1.000.000,00	1.450.000,00	1.150.000,00	1.200.000,00
363	Pomoći unutar općeg proračuna	0,00	140.000,00	140.000,00	50.000,00	
366	Tekuće pomoći proračunskim korisnicima drugih proračuna	744.962,36	860.000,00	1.310.000,00		
37	NAKNADE GRADANIMA I KUĆANSTVIMA NA TEMELJU OSIGURANJA I DR. NAKNADE	687.203,33	1.047.300,00	680.000,00	785.000,00	795.000,00
372	Naknade građanima i kućanstvima iz proračuna	687.203,33	1.047.300,00	680.000,00		
38	OSTALI RASHODI	1.213.258,03	2.338.775,00	2.088.500,00	2.106.000,00	2.306.000,00
381	Tekuće donacije	725.761,63	607.000,00	652.500,00	200.000,00	
382	Kapitalne donacije	237.550,73	511.775,00	436.000,00		
386	Kapitalne pomoći	249.945,67	1.250.000,00	1.000.000,00		
	RAZRED 4 - RASHODI ZA NABAVU NEFINAN. IMOVINE	4.647.537,73	11.242.013,24	19.840.729,49	12.603.000,00	12.653.000,00
41	RASHODI ZA NABAVU NEPROIZVEDENE DUGOTRAJNE IMOVINE	1.998,75	0,00	70.000,00	70.000,00	70.000,00
411	Materijalna imovina - prirodna bogatstva	1.998,75	0,00	70.000,00		
42	RASHODI ZA NABAVU PROIZVEDENE DUGOTRAJNE IMOVINE	3.699.468,68	5.170.365,85	10.560.025,00	7.593.000,00	7.643.000,00
421	Građevinski objekti	2.671.019,14	2.880.108,25	8.990.000,00		
422	Postrojenja i oprema	362.048,78	1.402.275,76	1.341.275,00		
423	Prijevozna sredstva	0,00	386.481,84	0,00		
425	Višegodišnji nasadi	135.200,76	0,00	0,00		
426	Nematerijalna proizvedena imovina	530.200,00	501.500,00	228.750,00		
43	RASHODI ZA NABAVU PLEMITNIH METALA I OSTALIH POHRANJENIH VRIJEDNOSTI	49.875,00	50.000,00	60.000,00	0,00	0,00
431	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti	49.875,00	50.000,00	60.000,00		
45	RASHODI ZA DODATNA ULAGANJA NA NEFINAN. IMOVINI	896.195,30	6.021.647,39	9.150.704,49	4.940.000,00	4.940.000,00
451	Dodatna ulaganja na građevinskim objektima	896.195,30	6.021.647,39	9.150.704,49		
B.	RAČUN FINANCIRANJA					
51	PRIMICI OD FINANCIJSKE IMOVINE I ZADUŽIVANJE			0,00	0,00	0,00
54	Primici od zaduživanja			0,00	0,00	0,00
53	IZDACI ZA FINANCIJSKU IMOVINU I OTPLATE ZA JMOVA			0,00	0,00	0,00
54	Izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova			0,00	0,00	0,00
C.	RASPOLOŽIVA SREDSTAVA IZ PRETHODNIH GODINA (VIŠAK PRIHODA I REZERVIRANJA)					
91	VLASTITI IZVORI	-293.636,92	0,00	0,00	0,00	0,00
92	Rezultat poslovanja	-293.636,92	0,00	0,00	0,00	0,00
922	Višak/manjak prihoda	-293.636,92	0,00	0,00	0,00	0,00

Izvor: Proračun općine Bizovac (2021).

Slika 4. Struktura prihoda Općine Bizovac

Izvor: Proračun općine Bizovac (2021).

Slika 4. Prikazuje udio u postocima gdje se vidi da najveći udio prihoda zauzimaju potpore iz državnog proračuna što uključuje pomoći iz proračuna, tekuće pomoći za HZMO, HZZ, pomoći iz državnog proračuna – prijenos EU sredstava.

5.1.2. Prihodi iz zajedničkih poreza

„Porezni prihodi planiraju se u 2021. godini u iznosu od 8.860.000,00 kuna. U strukturi proračunskih prihoda, prihodi od poreza čine 29 %. Prihodi od poreza planirani su na osnovi procjene njihovog ostvarenja u prethodnoj godini te temeljem pokazatelja makroekonomske i fiskalne politike na razini države. Prihodi od zajedničkih poreza odnosno prihodi od poreza na dohodak i poreza na promet nekretnina, vrijednosno su najznačajniji prihodi u skupini poreznih prihoda“ (Proračun općine Bizovac, 2021).

Međutim, obzirom na procjenu dosadašnjeg ostvarenja prihoda od poreza na dohodak i poreza na promet nekretnina te očekivanih gospodarskih kretanja u narednoj godini, oprezno se pristupilo planiranju navedenih prihoda. Prihodi od općinskih poreza (porez na tvrtku odnosno naziv tvrtke, porez na kuće za odmor i porez na potrošnju alkoholnih i bezalkoholnih pića).

5.1.3 Potpore iz državnog proračuna

„Prihod od pomoći najviše je zastupljen i to su potpore iz državnog proračuna koje iznose 18.546,713,40 kn. Pomoć iz proračuna iznosi 2.284.000,00, zatim slijedi pomoć iz državnog proračuna – prijenos EU sredstava 16.262.713,40 kn. Procjena prihoda od pomoći najvećim dijelom se temelji na očekivanim sredstvima tekuće državne pomoći u visini izvršenog povrata poreza na dohodak po godišnjoj prijavi obveznicima na području Općine Bizovac“ (Proračun općine Bizovac, 2021).

5.1.4. Drugi izvori financiranja

Ostali prihodi planirani su u iznosu od 15.000 kuna , a sastoje se od prihoda od novčanih kazni i od prihoda od donacija.

5.2. Struktura prihoda i rashoda u lokalnom proračunu

„Financiranje jedinica lokalne samouprave i uprave temelji se na četiri vrste izvora prihoda:

- vlastitim sredstvima,
- udjelu u porezima koje ubire centralna uprava (zajednički porezi),
- potporama iz državnog proračuna i
- zaduživanju“ (Proračun općine Bizovac, 2021) .

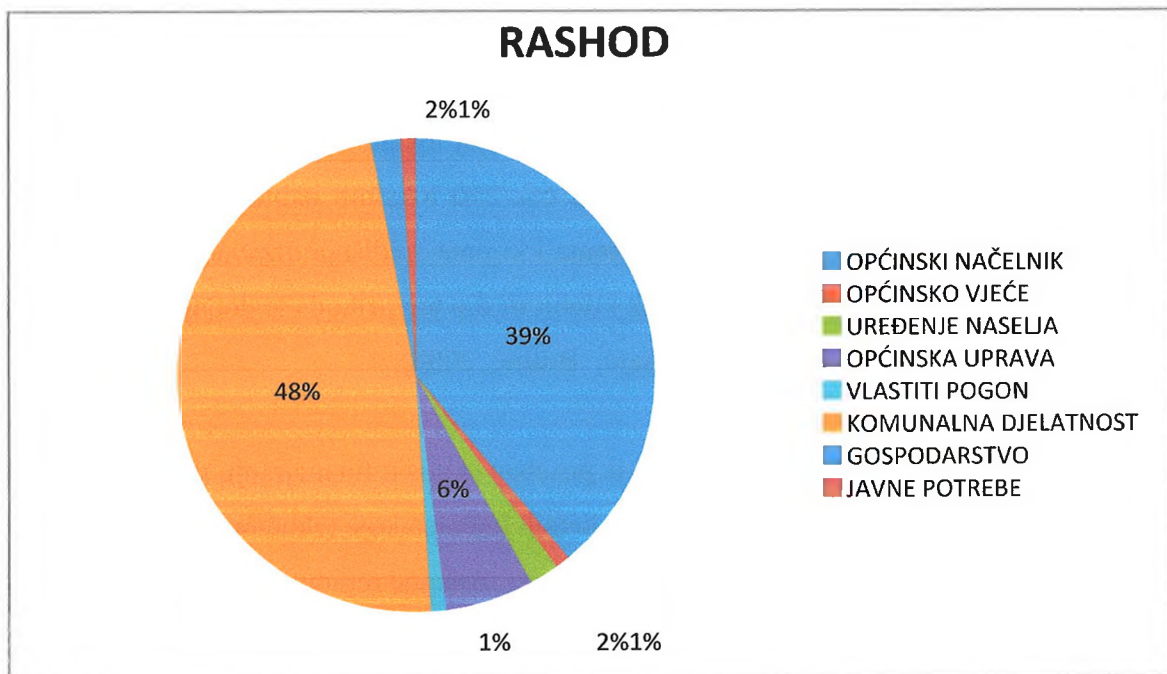
„Proračun je temeljni financijski dokument u kojem su iskazani svi planirani godišnji prihodi i primici, te svi izdaci i rashodi Općine koje odobrava Općinsko vijeće. Proračun se odnosi na fiskalnu godinu i važi za godinu u kojoj je donesen. Fiskalna godina je razdoblje od dvanaest mjeseci, a počinje od 01. siječnja i završava 31. prosinca svake kalendarske godine“ (Proračun općine Bizovac, 2021).

Tablica9. Struktura rashoda u lokalnom proračunu

Troškovi općinskog vijeća	308.000,00
Troškovi općinskog načelnika	522.600,00
Troškovi općinske uprave	1.690.564,91
Troškovi vlastitog pogona	392.400,00
Troškovi održavanja komunalne infrastrukture	14.603.750,00.
Poticanje razvoja gospodarstva	250.000,00
Financiranje javnih potreba u obrazovanju	11.748.975,00
UKUPNO RASHODI :	30.221.815,40

Izvor: Proračun općine Bizovac (2021).

Slika 5. Rashodi Općine Bizovac

Izvor: Proračun općine Bizovac (2021).

5.3. Zaduživanje lokalne jedinice

„Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (županije, gradovi i općine) ostvaruju prihode iz vlastitih izvora, od zajedničkih poreza koji se dijele između države, općine/grada i županije te od pomoći iz državnog i lokalnih proračuna. Uz navedeno Zakonom o proračunu omogućeno je i ostvarivanje primitaka po osnovi zaduživanja i to kreditima, zajmovima i izdavanjem vrijednosnih papira“ (Bajo, Bronić, 2004).

Prema Pravilniku o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 55/2009), „postupak dobivanja suglasnosti za zaduživanje županije, grada i općine, te davanja jamstva i suglasnosti županije, grada i općine ustanovama i pravnim osobama u njihovom izravnom ili neizravnom vlasništvu, kao i obvezni sastojci zahtjeva, obvezni prilozi i dokumentacija te način izvještavanja o zaduživanju, danim jamstvima i suglasnostima“ (NN 55/2009).

5.4. Glavni problemi i nedostaci financiranja lokalne jedinice

„Iako se povećava broj lokalnih jedinica koje su sposobne samostalno financirati tekuće rashode tekućim приходima, još je uvijek velik broj lokalnih jedinica kojima središnja država osigurava tekuće dotacije. U Hrvatskoj je čak 270 lokalnih jedinica (općina i gradova) koji imaju poseban status u sustavu financiranja i kojima središnja država osigurava niz poreznih olakšica, prihod od poreza na dohodak i dobit ili dio tog prihoda te dodatno osigurava dotacije za vodoravno fiskalno izravnanje“ (Bajo, Bronić, 2004).

Prema autorima Bajo i Bronić „upitan je poseban status u financiranju tih lokalnih jedinica jer se povećava broj financijski neovisnih lokalnih jedinica koje tekućim приходima bez problema financiraju tekuće rashode. U Hrvatskoj postoje značajne regionalne nejednakosti koje Vlada i Ministarstvo financija nisu dovoljno uzimali u obzir pri utvrđivanju kriterija i dodjele dotacija. Pri dodjeli dotacije nisu napravljeni dovoljno temeljiti izračuni fiskalnih kapaciteta svih lokalnih jedinica. Osim toga, čak i model dijeljenja prihoda od poreza ne uzima u obzir fiskalni kapacitet lokalnih jedinica“ (Bajo, Bronić, 2004;460).

Modeli fiskalnog izravnjanja (mehanizam dodjele dotacija i dijeljenje poreza) još uvijek nije utemeljen na realno utvrđenim izračunima fiskalnog kapaciteta uključujući sve lokalne jedinice. Problem nastaje kod utvrđivanja i izračuna minimalnog financijskog standarda decentralizirane funkcije. Navedeni su kriteriji za doznake dotacija (tekućih i kapitalnih) isto tako nejasni.

Također, autori navode kako „slaba koordinacija Ministarstva financija s ostalim ministarstvima dotacije koje se dodjeljuju često nisu donesene temeljem realne procjene financijske pozicija lokalnih jedinica. Tako su ponekad dotacije krivo usmjerene prema lokalnim jedinicama kojima nisu potrebne jer su im fiskalni kapaciteti veći od prosjeka ostalih lokalnih jedinica u Republici Hrvatskoj. Također i uloga Fonda u financiranju kapitalnih projekata lokalnih jedinica je upitna jer sudjeluje i u odobravanju kredita lokalnim jedinicama za izgradnju komunalne infrastrukture, gdje su kamatne stope niže“ (Bajo, Bronić, 2004;462).

„Problem se javlja jer na razini središnje države nema kvalitetnog modela dodjele kapitalnih dotacija kao ni utvrđenih kriterija. Osnivanjem Fonda čiji je zadatak obavljanje poslova karakterističnih za državne razvojne banke je zakompliciralo financiranje važnih projekata lokalnih jedinica.(Bajo, Bronić, 2004).

6. Strategija razvoja

Strategija razvoja općine Bizovac bila je predviđena za razdoblje 2015.-2020. godine kada su planiran razvojni ciljevi ispunjeni posebno u smislu razvoja komunalne infrastrukture. Ciljevi i prioriteti razvitka općine Bizovac određeni su na temelju stvarne procjene vlastitih ljudskih, materijalnih i financijskih resursa. Razvojni plan općine Bizovac je usmjeren na

- konkurentno gospodarstvo,
- razvoj turističke ponude,
- konkurentne poljoprivredne proizvodnje,
- očuvanje okoliša i visoke razine energetske učinkovitosti,
- visoke kvalitete života u ruralnoj sredini.

Mjesta za napredak razvoja općine još uvijek ima. Općinu Bizovac je zahvatilo iseljavanja mlade radno sposobne populacije i bilježi se visoki mortalitet, te je u općini visoki udio starijeg stanovništva. Može se reći kako općina Bizovac ima problem kao i ostale općine u Osječko-baranjskoj županiji i cijeloj Republici Hrvatskoj. Potrebno je razvijati strategiju ostanka mladih ljudi uz poticanje nataliteta, za što još uvijek nema konkretnih mjera.

7. Rasprava

Kako je već istaknuto Općina Bizovac ima velike elemente razvojnog kapaciteta i čimbenika na svom području. Konkretni ciljevi se mogu postići dodatnim naporima i stjecanjem vještina, stručnih znanja i izgradnji sustava unutar i između pojedinih skupina uključenih u razvojni proces. Potrebno je utjecati na znanja i stručnost općinskog vodstva kako bi se mogli napraviti konkretni koraci u smislu razvoja te učinkovito upravljanje razvitkom. Pri tome se misli i na uspostavljanje partnerstva i učinkovite suradnja između različitih sektora.

Što se tiče financiranja općine Bizovac vidi se kako općina uspijeva uskladiti svoje prihode s rashodima, no može se primjetiti kako nema dovoljno vlastitih prihoda nego se općina najvećim dijelom financira iz državnog proračuna.

Također, potrebno je više koristiti sredstva Europske unije prema Programu ruralnog razvoja Republike Hrvatske, odnosno povući sredstva Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Na taj način bi se usvojile mjere koje su usmjerene na povećanje konkurentnosti poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, te unaprijediti životne uvjete u ruralnim područjima kao što je općina Bizovac.

Općina Bizovac je nedovoljno sudjelovala u povlačenju sredstava iz EU, ako se usporedi s nekim općinama Osječko-baranjske županije (Darda, Antunovac) koje su na razini cijele Republike Hrvatske na samom vrhu prema udjelu povučenih sredstava iz fondova Europske unije.

6. Zaključak

U radu je prikazano lokalno financiranje općine Bizovac za 2020. godinu s proračunom za 2021. i 2022 godinu. Proračunom je obuhvaćeno nekoliko novih projekata koji su značajni za naselja koja su na području Općine Bizovac, te nužan nastavak izgradnje projekata koji su već prethodno započeti. Kako bi se to uspjelo realizirati potrebno je racionalno i štedljivo trošiti proračunski novac na vlastitim izdacima općinske uprave. Planiranjem proračuna zadržava se dosegnuti nivo izdvajanja za javne potrebe kao što je područje športa, kulture i socijalne skrbi.

Problem s kojim se susreće općina Bizovac je vjerojatno problem koji ima većina općina u Hrvatskoj. U Republici Hrvatskoj postoje značajne regionalne nejednakosti koje Vlada i nadležne institucije ne uzimaju u obzir pri utvrđivanju kriterija i dodjele dotacija. Također, nema temeljitih izračuna fiskalnih kapaciteta svih lokalnih jedinica. Osim toga, čak i model dijeljenja prihoda od poreza ne uzima u obzir fiskalni kapacitet lokalnih jedinica. Također, iz prikazane analize proračuna vidi se kako se općina najvećim udjelom financira iz državnog proračuna.

Literatura

1. Državni zavod za statistiku (2011). *Stanovništvo u najvećim gradovima i općinama*, Dostupno na: https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/htm/h01_06_01/h01_06_01.html [pristupljeno: 26. kolovoz 2021.]
2. Hrvatske zajednice općina (2021). *Lokalna i područna (regionalna) samouprava u RH* Dostupno na: <https://hzo.hr/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava-u-rh/> [pristupljeno: 25. Kolovoz 2021.]
3. Koprić, I. (2010). *Karakteristike sustava lokalne samouprave u Hrvatskoj* Hrvatska javna uprava, , god. 10. br. 2., str. 371–386.
4. Općina Bizovac (2021). *Povijest bizovačkog kraja*. <https://www.opcina-bizovac.hr/opcina.php?sid=1> [pristupljeno: 27. Kolovoz 2021.]
5. Općina Bizovac (2021). *Općina Bizovac* <http://www.opcina-bizovac.hr/> [pristupljeno: 29. Kolovoz 2021.]
6. Općinski glasnik, (2013). *Službeno glasilo općine Bizovac*, god 18. br. 4.
7. Općinski glasnik, (2021). *Službeno glasilo općine Bizovac*, god. 25. br. 4.
8. Proračun općine Bizovac (2021). *Proračun u malom*. Dostupno na: <https://www.opcinabizovac.hr/dokumenti/proracun%20u%20malom%20za%202021..pdf> [pristupljeno: 02. Rujan 2021.]
9. Pravilnik o proračunskom računovodstvu i računskom planu (NN 124/14, 115/15, 87/16 3/18)
10. Pravilnik o proračunskom klasifikacijama (NN 26/10 i 120/13)
11. Pravilnik o postupku zaduživanja te davanja jamstava i suglasnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 55/2009)
12. Strategija razvoja općine Bizovac 2015-2020. (2015). Dostupno na: http://www.opcina-bizovac.hr/novost.php?novost_id=1015 [pristupljeno: 20.09.2021]
13. Ustav Republike Hrvatske (NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.)
14. Zakon o financiranju jedinica lokalne samouprave (NN 127/17, 138/20)
15. Zakon o proračunu (NN 87/08, 136/12, 15/15)

Popis ilustracija

Popis slika

<u>Slika 1. Općina Bozovac</u>	8
<u>Slika 2. Proračun općine Bizovac za razdoblje 2020-2022.</u>	17
<u>Slika 3. Prikaz prihoda</u>	18
<u>Slika 4. Struktura prihoda Općine Bizovac</u>	19
<u>Slika 5. Rashodi Općine Bizovac</u>	21

Popis tablica

<u>Tablica 1. Broj stanovnika i broj domaćinstava u općini Bizovac</u>	9
<u>Tablica 2. Broja stanovnika po naseljima prema popisu stanovništva iz 2011.</u>	10
<u>Tablica 3. Broj stanovnika po naseljima u razdoblju 1991.-2011.</u>	11
<u>Tablica 4. Poljoprivredno zemljište</u>	12
<u>Tablica 5. Državno poljoprivredno zemljište</u>	13
<u>Tablica 6. Komunalna infrastruktura općine Bizovac</u>	16